

Skovsneppe *Scolopax rusticola*

Woodcock

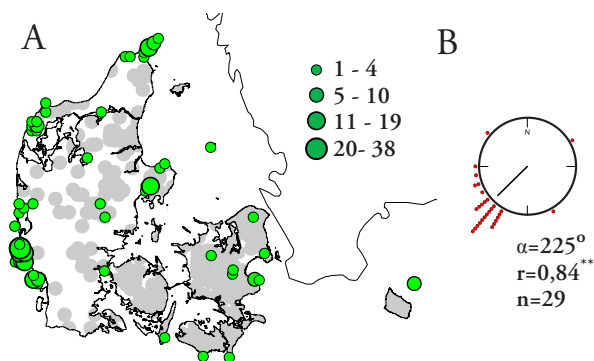

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Skovsnuppen yngler i større skove med fugtige sområder, fra Irland i vest til Stillehavet i øst. I Europa går artens sydgrænse fra Pyrenæerne gennem Norditalien og videre gennem det sydlige Rusland. Den er vidt udbredt i Skandinavien bortset fra i de nordligste egne. De største europæiske bestande findes i Rusland, Hviderusland, Finland og Sverige. I Danmark yngler skovsnuppen mest almindeligt i landets østlige egne, og artens udbredelse er ekspanderet i 1980'erne og 1990'erne. I træktiden raster et meget

stort antal skovsneppe i Danmark. Desuden træffes skovsneppe ret almindeligt hele vinteren her i landet, skønt deres primære overvintringsområde er på De Britiske Øer, i Frankrig og omkring Middelhavet. Arten trækker udelukkende om natten.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er der i alt ringmærket 1.844 skovsneppe i perioden fra 1921 til 2002 (fig. 4). Hovedparten af fuglene stammer fra mærkninger udført af

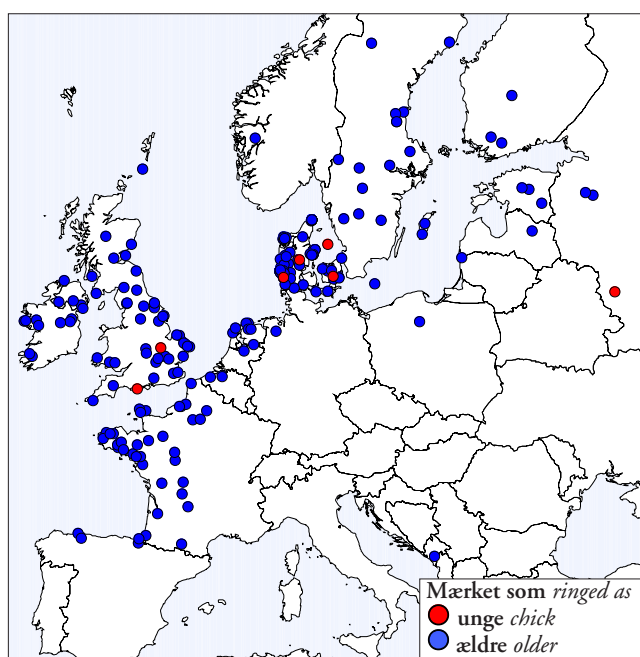

Fig. 1. Samtlige genfund af skovsneppe ringmærket i Danmark (n=246). All recoveries of woodcock ringed in Denmark (n=246).

Fakta Facts:

Mærkninger Birds ringed 1.844

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries 246

-heraf uden for Danmark Recovered abroad 137(56%)

Antal fugle No. of individuals 237

-heraf mærket som unger Ringed as chicks 7(3,0%)

Genmeldingsandel Proportion recovered 12,9%

Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark 67

Ringed abroad and recovered in Denmark

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird min. 10 år

Længste afstand Longest dist. Spanien Spain 1.720 km

Nordligst Northernmost Sverige Sweden (63° 50'N)

Sydligst Southernmost Montenegro Montenegro (42° 23'N)

Østligst Easternmost Rusland Russia (32° 04'E)

Vestligst Westernmost Irland Ireland (10° 05'W)

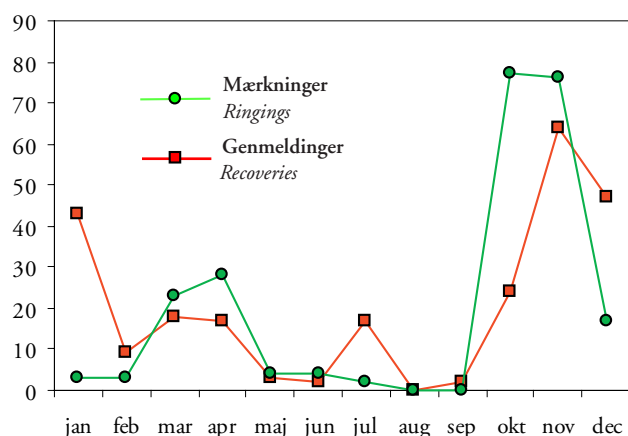

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af skovsneppe. Month of ringing and recovery for recovered woodcock.

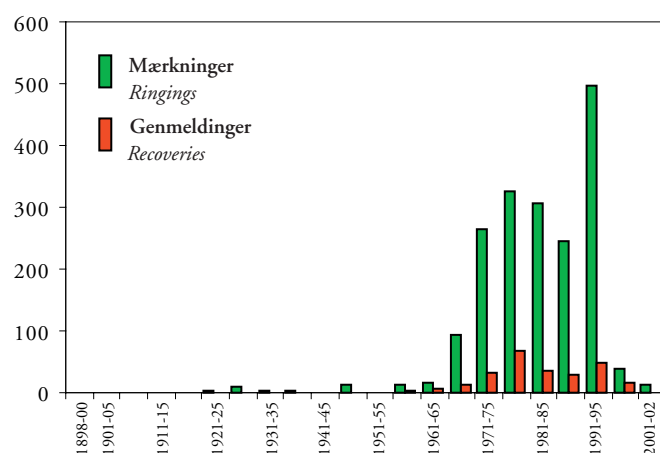

Fig. 4. Mærknings- og genfundsår for skovsneppe ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of woodcock ringed in Denmark.

Vildtbiologisk Station Kalø, fra starten af 1970'erne til midt i 1990'erne. Såvel i 1992 som 1993 mærkede Kalø 147 skovsnepper. I alt 237 af de mærkede fugle er genfundet. Mere end halvdelen af de genmeldte fugle stammer fra mærkninger udført i den sydvestlige del af Jylland, bl.a. ved Oksbøl og i Kjærgård Klitplantage (fig. 2A). Den høje genmeldingsandel på omkring 13 % skyldes, at arten er et meget eftertragtet jagtbytte i stort set hele dens vesteuropæiske udbredelsesområde. Hovedparten af de genmeldte fugle er mærket i oktober og november, en mindre del i marts og april (fig. 3) – dvs. i de perioder, hvor trækgæster raster i Danmark. Blot syv af de genmeldte fugle er mærket som unger, og ud over disse er der kun mærket enkelte fugle i yngletiden i Danmark. Vor viden om den danske ynglebestands træk og overvintring er således meget begrænset.

Træk og overvintring

Hovedparten af de skandinaviske skovsnepper trækker efter yngletiden i sydvestlig retning (Clausager 1974b). Genfund af danskmærkede skovsnepper samt fund af skovsnepper, mærket i udlandet, viser, at de danske trækgæster kommer fra store dele af Sverige og Finland, De Baltiske Lande og det vestlige Rusland, mens kun få af de norske fugle passerer Danmark (fig. 6 og fig. 7).

Fuglene forlader yngleområderne, når fældningen er overstået i slutningen af september og begyndelsen af oktober, og hovedtrækket passerer Danmark i oktober og november (Clausager 1974b). Ynglefugle fra Rusland og Skandinavien er genfundet i Danmark fra oktober til april.

Antallet af rastende skovsnepper i Danmark afhænger af vejret, og store antal – blandt jægere kaldet »sneppesald« – ses på egnede lokaliteter efter tempe-

raturfald og opklaring i de områder, snepperne kommer fra (Clausager 1974b). Skovsnepperne kan raste i adskillige dage på en lokalitet, og ringmærkede fugle har opholdt sig op til 44 dage på samme lokalitet. Det gennemsnitlige tidsrum for skovsnepper genfundet på mærkningslokaliteten samme efterår, som de blev mærket, var ni dage ($n=42$). Danskmærkede unger er genfundet på mærkningslokaliteten frem til slutningen af oktober.

Fra Danmark trækker fuglene mod sydvest (fig. 2B). I oktober og november er der mange genfund i Danmark, mens der i sidste halvdel af november er genfundet en stor del på De Britiske Øer og i Frankrig (fig. 6B). Gennemsnitspositionen for de genmeldte fugle er i november syd for Danmark (fig. 5). En fugl er genfundet i Nordspanien (1.553 km fra mærknings-

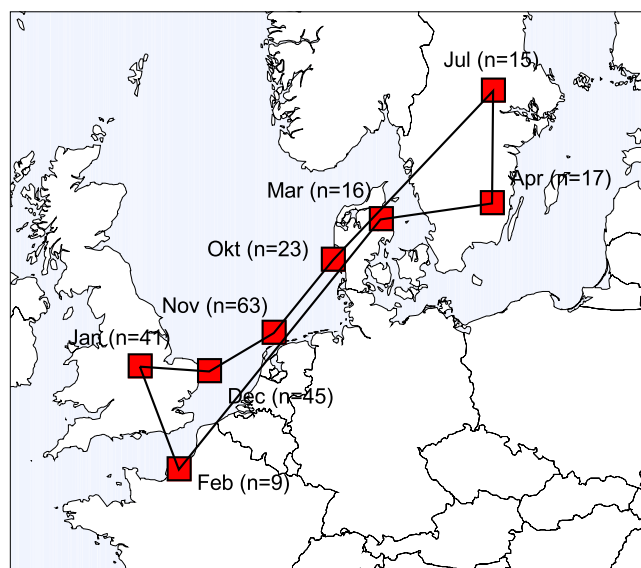

Fig. 5. Månedlige gennemsnitspositioner for skovsneppe ringmærket i Danmark. Monthly mean positions of woodcock ringed in Denmark.

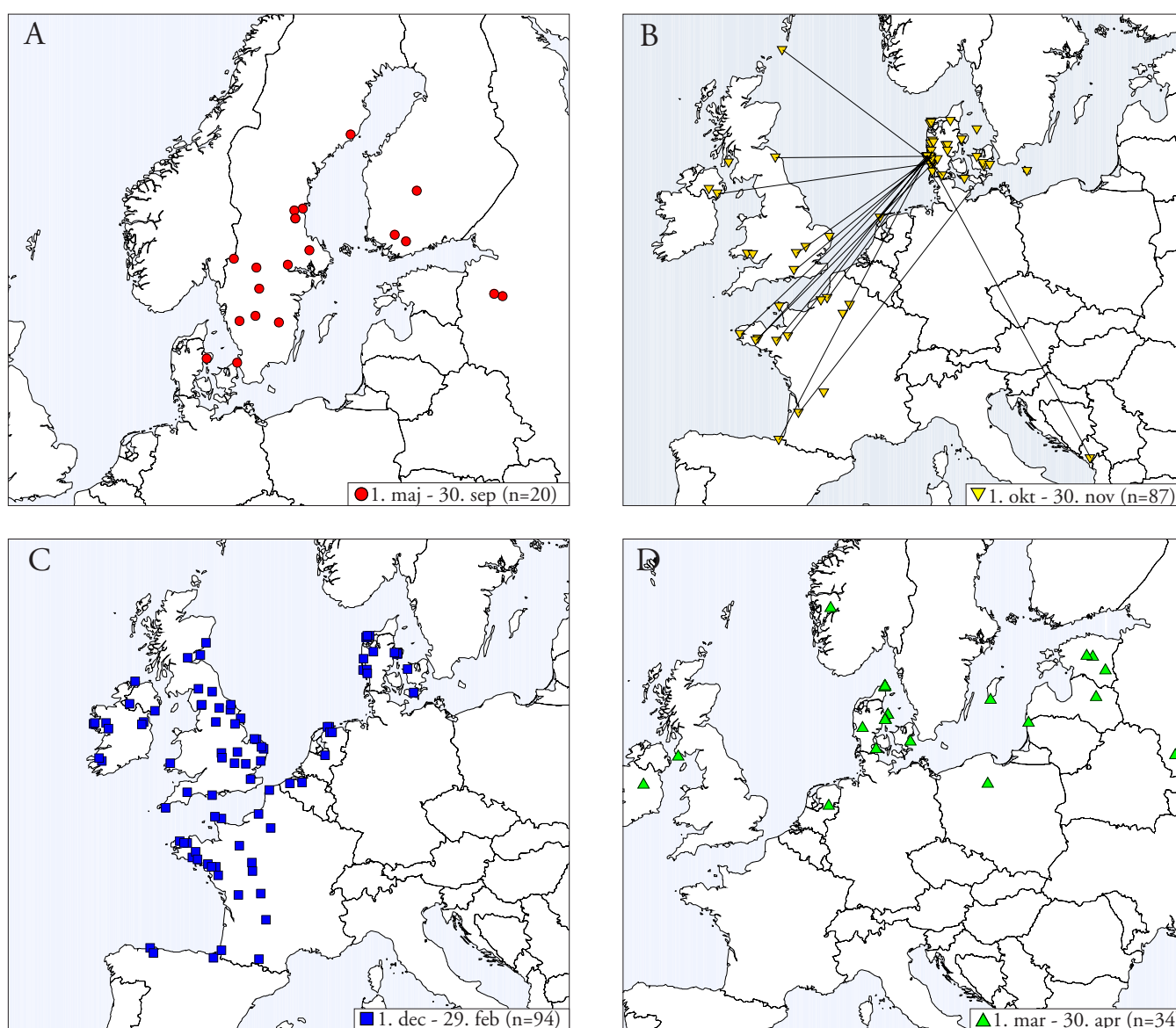

Fig. 6. Genmeldinger fra A) yngletiden, B) efterårsperioden, C) vinterperioden og D) forårsperioden af skovsneppe ringmærket i Danmark. Linjer på kort B angiver direkte træk. Recoveries during A) the breeding season B) autumn, C) winter and D) spring of woodcock ringed in Denmark. Lines on map B indicate direct migration.

stedet) 10 dage efter mærkningen i starten af november. Passagen til De Britiske Øer foregår sandsynligvis direkte over Nordsøen, og en skovsneppe fløj på to dage fra Vestjylland til Fair Isle i Skotland, hvor der årligt ses mange trækkende skovsneppe (Wernham m.fl. 2002).

En enkelt fugl falder helt uden for det generelle mønster, idet den trak mod sydøst, hvor den blev genfundet i Montenegro en måned senere (fig. 6B). Denne østlige destination er ikke usædvanlig for de finske skovsneppe, og også enkelte svenske skovsneppe er genfundet i dette område (Clausager 1974b). Ringmærkningen viser, at Danmark passeres af fugle fra Finland (fig. 7), men sandsynligvis passerer de finske fugle, som overvintrer i Italien og Balkanlandene, primært øst om landet. Norske (Bakken m.fl. 2003)

og danske ynglefugle trækker sandsynligvis yderst sjældent så langt mod sydøst.

I vinterperioden stammer de fleste genfund fra De Britiske Øer og den vestlige del af Frankrig, mens en mindre del kommer fra Danmark, Holland, Belgien og det allernordligste Spanien (fig. 6C). To dansk-mærkede unger er genfundet i vinterperioden, begge i det sydlige England (fig. 1).

Returtrækket fra vinterkvartererne er i fuld gang i marts (fig. 5), hvor de første trækgæster dukker op i Danmark. Antallet af skovsneppe, der raster i Danmark, er – som om efteråret – afhængigt af vejrforholdene. Fuglene ankommer i større antal, når temperaturen stiger, og vinden i fuglenes udgangspunkt er mellem syd og vest (Clausager 1974b). Om foråret er de sidste fugle genfundet på De Britiske Øer (Irland

& Skotland) i første halvdel af marts og i Belgien i midten af april. De relativt mange forårsgenfund fra Polen, De Baltiske Lande og Rusland (fig. 6D) skyldes, at disse lande har forårsjagt på aftentrækkende skovsnepper (under parringsflugten). I Sverige er der derimod sommerjagt fra sidst i juni til slutningen af november, hvorfor der er relativt mange sommergenmeldinger herfra (fig. 6A). Gennemsnitspositionerne antyder, at returtrækket forløber relativt hurtigt (fig. 5).

I forårsperioden trækker hannerne tidligere end hunnerne, og de voksne fugle før de unge (Clausager 1974b). I marts og april er adskillige skovsnepper genfundet i Danmark (n=22). Også under returtrækket kan fuglene raste i landet i kortere eller længere perioder, idet 12 fugle er genfundet på mærkningslokaliteten mellem 1 og 15 dage senere. Der er også eksempler på, at skovsnepper er genfundet på mærkningslokaliteten i et efterfølgende år, men det er vanskeligt at afgøre, om der er tale om trofasthed over for en rastelokalitet eller en ynglelokalitet. Ringmærkningen af unger i Sverige (Clausager 1974b) og på De Britiske Øer (Alexander 1946, Hoodless & Coulson 1994) har vist, at fuglene er relativt trofaste over for deres klækningslokalitet, og i mange tilfælde genfindes de som voksne på mærkningslokaliteten. En enkelt dansk fugl blev dog genfundet 1.250 km mod øst i Rusland (fig. 1), Fuglen blev mærket som unge i Danmark og genfundet som toårig i Rusland. Ringmærkningen på De Britiske Øer har givet enkelte tilsvarende genmeldinger (Wernham m.fl. 2002).

Genmeldings- og dødsårsager

Omkring 14 % af genmeldingerne drejer sig om aflæsninger af levende fugle (fig. 8A). Aflæsningerne er primært foretaget på mærkningslokaliteten. Jagt er den

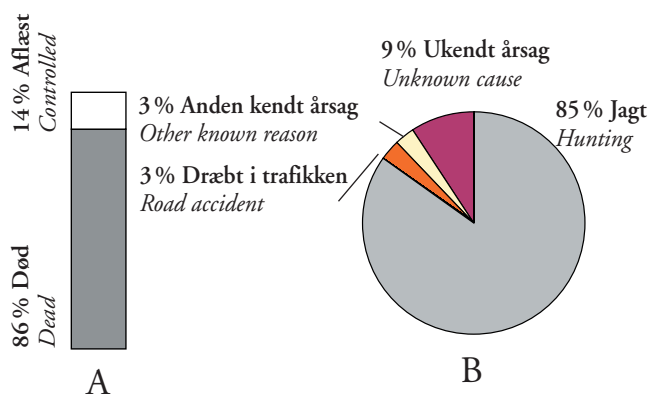

Fig. 8. A) Genmeldingsårsager (n=246) og B) dødsårsager (n=211) for skovsnepper ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=246) and B) cause of death (n=211) of woodcock ringed in Denmark.

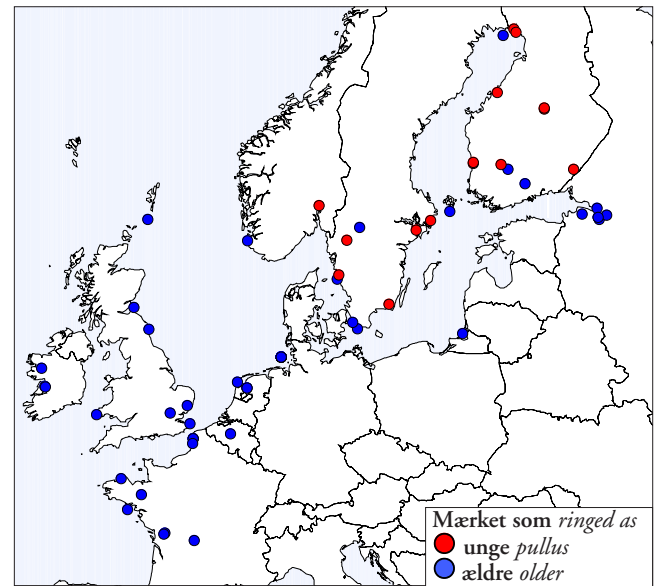

Fig. 7. Mærkningslokaliteter for skovsnepper ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=67). Ringing locations of woodcock ringed abroad and recovered in Denmark (n=67).

primære kendte dødsårsag (fig. 8B). Skovsneppen er et udfordrende og højt værdsat jagtobjekt i hele artens europæiske udbredelsesområde bortset fra Holland, hvor den for få år siden blev fredet (Bregnballe m.fl. 2003). Det samlede europæiske jagtudbytte er anslået til 3,7 millioner fugle om året, og i Danmark nedlægges der årligt omkring 24.000 skovsnepper (Bregnballe m.fl. 2003).

Flest fugle (31 %) er skudt i november, hvor skovsneppejagten i Danmark er på sit højeste (Bregnballe m.fl. 2003). I december og januar nedlægges skovsnepper primært i Frankrig og på De Britiske Øer. I

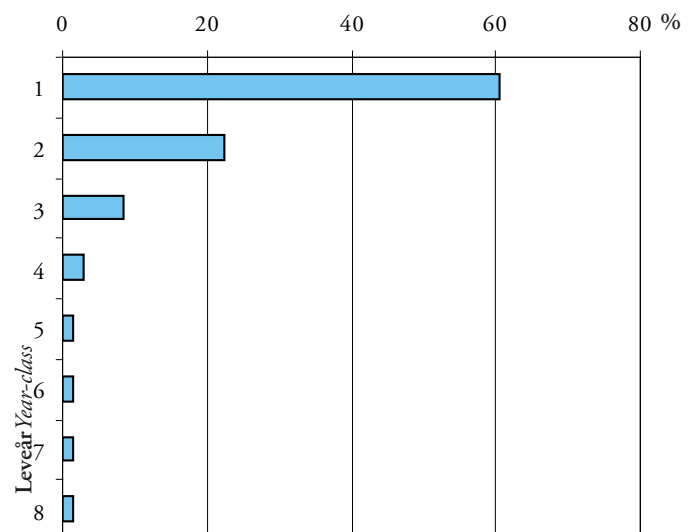

Fig. 9. Aldersfordeling af skovsnepper mærket som unger eller ungfugle i deres første efterår og genmeldt som døde (n=71). Distribution on year-class of woodcock ringed as nestlings or juveniles in their first autumn and recovered as dead (n=71).

Danmark var forårsjagt på skovsnepper tilladt til og med 1972.

Blandt skovsnepper ringmærket som unger eller ungfugle og genmeldt som døde blev 61 % indrapporteret i første leveår (fig. 9). Voksen-dødeligheden for de skandinaviske skovsnepper er beregnet til 51 % (Clausager 1974b). Det er højere end for de britiske fugle, der i højere grad er standfugle og derfor ikke udsat for så lang en jagtsæson som de skandinaviske skovsnepper (Clausager 1974b).

Den længstlevende af de danskmærkede skovsnepper blev mindst 10 år. Fuglen blev ringmærket på Stevns som mindst etårig 22. marts 1974 og skudt i Sverige 7. juli 1983.

English summary

The woodcock is a fairly common breeder in Denmark, breeding mainly in the eastern parts of the country. It is a very common passage migrant in October–November and March–April, and a rare winter visitor.

In Denmark the first woodcock was ringed in 1921, with the majority ringed from the early 1970s to the mid-1990s.

Most of the recovered birds were ringed in southwestern Jutland, with the majority ringed in October–November and March–April. Only seven of the recovered birds were ringed as chicks.

Recoveries show that the migrants passing Denmark are from populations in Sweden, Finland, the Baltic countries and western Russia. These birds have been found in Denmark from October to April. Some birds have been caught at the ringing site during autumn, some up to 44 days after ringing. In October and November many have been recovered in Denmark, but in late November the majority have moved to the British Isles and France. In winter most birds have been recovered in the British Isles and western France. A smaller number have been recovered in Denmark, the Netherlands, Belgium and northern Spain. The woodcocks return to Denmark in March and April, with the last woodcocks recovered in Ireland and Scotland in March and in Belgium in mid-April. In April the mean position is northeast of Denmark. A woodcock ringed as a chick in Denmark was recovered in Russia as a two-year-old.

The main known cause of death is hunting. Most were shot in November.

